

Asia: VN/8308/2021

Puolustusministeriön lausuntopyyntö; Asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan sääntelyn uudistaminen; Työryhmän mietintö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

Lausunnot koskien esitystä asevelvollisuuslain muuttamisesta

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry katsoo, että ehdotettu muutos asevelvollisuuslain 60 § pykälän 5 momenttiin on kannatettava nopeuttaessaan palveluksensa keskeyttävien, usein tukea tarvitsevien nuorten asioiden hoitamista ja siten nuoren pääsemistä eteenpäin elämässään. Aikalisätoiminnasta kunnissa vastaavien etsivien nuorisotyöntekijöiden valtakunnallisena asiantuntijaorganisaationa haluamme kuitenkin kiinnittää sekä lainsäätäjän että lakia toimeenpanevien tahojen huomion palveluksensa keskeyttävien nuorten sujuvaan ohjautumiseen tukipalveluihin. On huolehdittava, että yhteistyö puolustusvoimien ja etsivän nuorisotyön välillä kehittyy entistäkin tiiviimmäksi. Tietoisuuden jo nyt käytössä olevista, nuorten hyvinvoinnin ja ongelmien ennaltaehkäisyn kannalta olennaisista toimintamalleista tulee tavoittaa kaikki asianomaiset tahot ja toimijat myös jatkossa uuden lain myötä mahdollisesti muuttuvassa tilanteessa, eikä minkäänlaisia katkoksia sovittujen käytäntöjen toimeenpanossa pääse syntymään. Jatkossa joukko-osaston komentajan tulee huolehtia, että jokainen palveluksensa keskeyttävä nuori ilmoitetaan kotikunnan etsivälle nuorisotyölle. Näin turvaamme jatkossakin sen, että syrjäytymisriskissä olevat nuoret tavoitetaan tehokkaasti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Puolustusvoimat ja siviilipalveluskeskus luovuttavat nuorisolain (1285/2016, 11 §) ja Aikalisätoimintamallin mukaisesti nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten nuoresta, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen. Kotikunnan etsivä nuorisotyö tavoittelee kaikkia palveluksensa keskeyttäneitä ja lain puitteissa ilmoitettuja nuoria, tarjoten heille luottamuksellista ja maksutonta tukea ja ohjausta aina nuoren tahtoa kunnioittaen. Aikalisämalliin kuuluva työote on kokonaisvaltainen, ennaltaehkäisevä, voimavarakeskeinen ja ratkaisuhakuinen.

Käytännössä tällä hetkellä osan keskeyttäjiä koskevista ilmoituksista nuoren kotikunnan etsivään nuorisotyöhön tekee joukko-osastossa työskentelevä sosiaalikuraattori. Mikäli nuori ei kuitenkaan ole yhteydessä sosiaalikuraattoriin, tai joukko-osastossa on sovittu toisenlaisista järjestelyistä, tai ilmoitusta ei ole jostain muusta syystä tätä ennen tehty, tietojen luovutus nuoren kotikunnan etsivään nuorisotyöhön on tehty viimeistään aluetoimiston toimesta samalla, kun on päätetty nuoren palveluskelpoisuusluokituksen muuttamisesta.

Suurella osalla kuntia etsivät nuorisotyöntekijät myös osallistuvat aktiivisesti aluetoimistojen järjestämiin tarkastuksiin (AJT), tarjoten nuorille niissä omalta työpisteeltään käsin apua nuorta mahdollisesti askarruttaviin kysymyksiin. Tilaisuudet ovat kutsuntojen ohella olleet erinomaisia mahdollisuuksia tuen tarpeessa olevien nuorten tavoittamiseen, kun aluetoimistot ovat tunnistaneet tarkastuksissa tukitarpeita ja ohjanneet nuoria matalalla kynnyksellä etsivien nuorisotyöntekijöiden luo.

Mikäli aluetoimisto lakiehdotuksen mukaisesti ei enää tulevaisuudessa vastaavalla tavalla käsittele palveluksensa keskeyttäneiden nuorten tietoja eikä tee päätöksiä palveluskelpoisuusluokituksen muuttamisesta, tuleekin nyt kaikilla tasoilla huolehtia, että kaikki palveluksen keskeytymisen ja palveluskelpoisuusluokituksen muuttamisen kannalta ratkaisevissa kohdissa mukana olevat toimijat ovat tietoisia puolustusvoimien ilmoitusvelvollisuudesta, Aikalisä-toimintamallista ja etsivästä nuorisotyöstä. Osaksi joukko-osastojen komentajan toimenkuvaa tulee siis lukea myös palveluksensa keskeyttäviä koskevien yksilöinti- ja yhteystietojen luovuttamisesta huolehtiminen. Komentajan tulee osaltaan jatkossa vastata siitä, että joukko-osastossa tehdään kaikista keskeyttäjistä välittömästi palveluksen keskeyttämisestä päätettäessä myös ilmoitus nuoren kotikunnan etsivään nuorisotyöhön.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien esitystä laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Into kannattaa naisten vapaaehtoisesta asepalveluksen palvelukelpoisuutta koskevan sääntelyn yhdenmukaistamista ja kehittämistä asevelvollisuuslain muiden kohtien kanssa. Pidämme myös lain 4 §:n mukainen 45 päivän määräajan laskemista 30 päivään perusteltuna: palveluksensa keskeyttäneitä nuoria aikuisia säännöllisesti kohtaavien etsivien nuorisotyöntekijöiden kokemusten mukaan 30 päivää on riittävä aika todeta käytännössä, soveltuuko palvelus alokkaalle.

Asetusluonnos: valtioneuvoston asetus naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien asetuserinnosta

-

Asetusluonnos: puolustusministeriön asetus varusrahasta

Lausunnot koskien asetuserinnosta

-

Muut mahdolliset kommentit

Muut mahdolliset kommentit

Katsomme hyväksi kehityssuunnan, joka integroi naisten asepalveluksen yhä tiiviimmin osaksi asepalveluksen yleisiä, tavanomaisia käytäntöjä (yhteistuvat yms.). Näkisimme toivottavaksi, että jatkossa myös kutsuntamenettelyä yhdenmukaistettaisiin, ja kutsunnat laajentuisivat koskemaan koko ikäluokkaa. Näin voitaisiin varmistaa, että kaikkiin nuoriin sukupuolesta riippumatta saataisiin elämän merkittävässä ja hauraassa siirtymävaiheessa luotua yhteys.

Aikaisä-toimintamallia toteuttavien etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen kutsuntatilaisuuksiin on avannut toimivan väylän, jonka kautta kaikki nuoret miehet on voitu tavoittaa, ja heille on viety tehokkaasti tietoa erilaisista tarjolla olevista ohjauksen ja tuen mahdollisuuksista - erittäin matalalla kynnyksellä ja nuoren itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Mikäli myös ikäluokan nuoret naiset jatkossa tavoitettaisiin vastaavasti, syrjäytymisriskien varhainen tunnistaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy ennen niiden kasautumista ottaisivat huomattavan, valtakunnallisen edistysaskeleen.

Piironen Miikka
Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry